

P.Z. br. 680

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/19-12/62
Urbroj: 50301-25/06-19-5

Zagreb, 29. kolovoza 2019.

Hs**NP*330-01/19-01/14*50-19-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primijeno: 29-08-2019		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
330-01/19-01/14	65	
Uredbeni broj	Pril.	Vrij.
50-19-04	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o obveznim odnosima (predlagatelj: Klub zastupnika Stranke rada i solidarnosti i nezavisnih zastupnika u Hrvatskome saboru) - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 330-01/19-01/14, urbroja: 65-19-03, od 19. srpnja 2019. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu zakona o izmjeni i dopunama Zakona o obveznim odnosima (predlagatelj: Klub zastupnika Stranke rada i solidarnosti i nezavisnih zastupnika u Hrvatskome saboru), daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o obveznim odnosima (u daljnjem tekstu: Prijedlog zakona), koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Klub zastupnika Stranke rada i solidarnosti i nezavisnih zastupnika u Hrvatskome saboru, aktom od 19. srpnja 2019. godine, iz sljedećih razloga:

Člankom 1. Prijedloga zakona predlaže se u Zakonu o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18; u daljnjem tekstu: ZOO) izmijeniti i dopuniti članak 587. na način da se propiše da će se, u slučaju kada primatelj uzdržavanja kao protučinidbu daje u vlasništvo nekretninu, u svakom slučaju odrediti da se u njegovu korist na njoj osnuje stvarni teret uzdržavanja i osobna služnost prava stanovanja te da će ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom propisati obvezne odredbe sadržaja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

Vlada Republike Hrvatske prvenstveno ističe kako je osnivanje stvarnog tereta uzdržavanja i/ili osobne služnosti prava stanovanja moguće na temelju važeće odredbe članka 587. ZOO-a te odredaba Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15 - pročišćeni tekst i 94/17 - ispravak pročišćenog teksta). Odluka hoće li ugovorne strane ugovoriti stvarni teret uzdržavanja i/ili osobnu služnost prava stanovanja ovisi o konkretnoj situaciji, potrebama i suglasnosti volja ugovornih strana.

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako predmet ugovora o dosmrtnom uzdržavanju može biti i zemljište na kojem se ne može osnovati osobna služnost prava stanovanja ili stan, odnosno kuća u kojoj primatelj uzdržavanja ne stanuje, pa nije zainteresiran za osnivanje te osobne služnosti.

Predlagatelj u nenormativnom dijelu Prijedloga zakona - Ocjeni stanja, između ostaloga, navodi da prava i obveze u navedenom ugovoru dogovaraju stranke te da one ovise o potrebama i mogućnostima ugovornih strana i različite su od slučaja do slučaja, ali da se najčešće odnose na zadovoljavanje osnovnih životnih potreba pa ih potom primjerice (dakle, ne taksativno) nabraja.

S obzirom na to da i sam predlagatelj navodi kako je svaka situacija specifična, a ne generična, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja kako je predložena odredba članka 1. Prijedloga zakona, kojom se određuje da će ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom propisati obvezne odredbe sadržaja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, u suprotnosti s navedenim obrazloženjem, dok bi propisivanje obveznog sadržaja činidbe uzdržavanja bilo i u suprotnosti s načelom slobode uređivanja obveznih odnosa (članak 2. ZOO-a). Načelo slobode uređivanja obveznih odnosa uključuje pravo svake osobe da slobodno odluči hoće li (ili ne) sklopiti ugovor, slobodu odabira ugovorne strane s kojom će sklopiti ugovor, slobodu uređivanja sadržaja ugovora itd.

Dakle, propisivanje obveznog sadržaja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju nije oportuno iz razloga što su modaliteti uzdržavanja koje ugovorne strane mogu ugovoriti različiti, odnosno, svaki ugovor može sadržavati odredbe koje će ugovorne strane prilagoditi svojoj specifičnoj situaciji, potrebama i mogućnostima. Ugovorenu obvezu pružanja uzdržavanja davatelj uzdržavanja može ispunjavati na različite načine - pružanjem smještaja u svojoj obitelji, osobnim obavljanjem poslova koji se odnose na uzdržavanje, plaćanjem smještaja u ustanovi, davanjem uzdržavanja u objektu primatelja, plaćanjem trećim osobama da pruže smještaj primatelju uzdržavanja ili da se za njega brinu itd.; pružanje smještaja primatelju uzdržavanja ne mora biti ugovoreno kao dio obveze uzdržavanja (npr. davatelj može plaćati primatelju ugovorene novčane iznose - rentu).

Člankom 2. Prijedloga zakona predlaže se ZOO dopuniti člankom 587.a kojim se određuje osnivanje registra sklopljenih ugovora o dosmrtnom uzdržavanju i propisuje javnost registra.

Prema obrazloženju predlagatelja osnivanjem registra omogućilo bi se javnim i državnim službama lakše utvrđivanje činjenica o postojanju ovih ugovora, o strankama koje su ih sklopile, kao i o imovini koja je predmet ugovora, posebice u postupcima utvrđivanja pojedinih prava primatelja, ali i davatelja uzdržavanja.

Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju jedan je od obveznopравnih imenovanih ugovora koje uređuje ZOO, za koje također ne postoji registar jer nije razvidna praktična svrha takvog registra. U vezi s navodom predlagatelja da bi se osnivanjem registra u postupcima omogućilo lakše utvrđivanje činjenica o postojanju ovih ugovora Vlada Republike Hrvatske napominje da su prema Zakonu o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14) stranke dužne iznijeti činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice (članak 7. stavak 1.) te da je stranka dužna sama podnijeti ispravu na koju se poziva za dokaz svojih navoda (članak 232. stavak 1.). To se, među ostalim, odnosi i na sklopljene ugovore, pa tako i na ugovor o dosmrtnom uzdržavanju.

Nadalje, prema predloženom rješenju registar sklopljenih ugovora o dosmrtnom uzdržavanju vodila bi Javnobilježnička komora, a taj bi registar sadržavao podatke o strankama ugovora, datumu sklapanja te imovini koja je predmet ugovora i bio bi javan.

Javnost registra podrazumijeva dostupnost podataka iz takvog registra neograničenom broju osoba bez ikakve dodatne kontrole te neovisno o njihovom pravnom interesu. Vlada Republike Hrvatske ističe da bi se omogućavanjem javnog uvida u registar sklopljenih ugovora o dosmrtnom uzdržavanju omogućio uvid u osobne podatke ugovornih strana i njihovu imovinu, a što je s ustavnopravnog aspekta vrlo dvojbeno pravno uređenje. Da bi bilo održivo, svako takvo zakonsko ograničenje ustavnih jamstava mora nužno sadržavati pravne mehanizme kojima se omogućuje poštivanje ustavnog načela razmjernosti i legitimnost cilja, a što je predlagatelj u cijelosti propustio.

U nenormativnom dijelu Prijedloga zakona donošenje predloženoga zakona obrazlaže se činjenicom da većina osoba starijih od 65 godina ne zna razliku između ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju te da je nemali broj osoba u neznanju potpisao ugovor o dosmrtnom uzdržavanju.

S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske ističe da je uređenjem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju kao imenovanog ugovora (stupanjem na snagu ZOO-a, od 1. siječnja 2006. godine) omogućen daleko veći stupanj pravne zaštite ugovornih strana u odnosu na ranije važeće uređenje, posebice propisivanjem oblika u kojem taj ugovor mora biti sklopljen.

Za valjanost ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, kao i za valjanost ugovora o doživotnom uzdržavanju (članak 589. u vezi s člankom 580. ZOO-a), propisan je poseban oblik sklapanja - taj ugovor mora biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta. Prilikom ovjere ili sastavljanja ugovora ovlaštena osoba mora ugovarateljima pročitati ugovor i upozoriti ih na njegove posljedice. Prema tome, za valjanost ovoga ugovora propisan je posebno strogi oblik koji, osim pisanog oblika ugovora, za sklapanje valjanog ugovora zahtijeva i sudjelovanje suda ili javnog bilježnika.

Ovako strogi oblik propisan je radi zaštite ugovornih strana, a posljedica njegova nepoštivanja je ništetnost ugovora, što je najstroža sankcija koju obvezno pravo predviđa za povredu prisilnih propisa.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati predmetni Prijedlog zakona.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, mr. sc. Josipa Salapića, dr. sc. Kristiana Turkalja i Juru Martinovića, državne tajnike u Ministarstvu pravosuđa, te Mirelu Fučkar, pomoćnicu ministra pravosuđa.

 PREDSJEDNIK
mr. sc. Andrej Plenković